Toplumsal Hayattaki Problemlere Çözüm Üretme

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Toplumsal hayatta çevre kirliliği, trafik, israf, akran zorbalığı, sosyal medya bağımlılığı gibi problemlerle karşılaşırız. Bu problemleri **bilimsel sorgulama** adımlarıyla inceleyip çözüm üretebiliriz.
- **Bilimsel sorgulama adımları:** 1) Problemi fark etme ve tanımlama, 2) Araştırma sorusu oluşturma, 3) **Veri toplama** (gözlem, anket, görüşme, belge inceleme), 4) Verileri tablo ve grafiklerle düzenleyip yorumlama, 5) Çözüm önerileri geliştirme ve değerlendirme, 6) Sonuçları paylaşma ve uygulama.
- Problem cümlesi açık, sınırlı ve araştırılabilir olmalıdır: "Okulumuzun bahçesinde çöplerin yere atılmasının nedenleri nelerdir?" gibi.
- Çözüm önerileri bulunurken **beyin fırtınası** yapılabilir: Herkes fikrini eleştirilmeden söyler, fikirler sonra değerlendirilir.
- Çözüm önerileri şu **ölçütlere** göre değerlendirilir: **ekonomiklik** (maliyeti düşük mü?), **güvenilirlik** (doğru ve güvenli sonuç verir mi?), **verimlilik** (az kaynakla çok sonuç alınır mı?), **yararlılık** (soruna gerçekten fayda sağlar mı?), **sürdürülebilirlik** (uzun süre devam ettirilebilir mi?).

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Akış şemasında bilimsel sorgulama adımları verilmiştir. Soru işaretiyle (?) gösterilen adımı yazınız.



2 Aşağıdakilerden hangisi **veri toplama** yöntemlerinden biri **değildir**?

A) Anket B) Gözlem C) Tahminle sonuç yazmak D) Görüşme

3 Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.

(…) Beyin fırtınasında fikirler söylenirken hemen eleştirilir.
(…) Toplanan veriler tablo ve grafiklerle düzenlenebilir.
(…) Çözüm önerileri belirli ölçütlere göre değerlendirilir.
(…) Problem cümlesi açık ve araştırılabilir olmalıdır.

4 Aşağıdaki ölçütleri açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1) Ekonomiklik 2) Sürdürülebilirlik 3) Yararlılık
a) Çözümün uzun süre devam ettirilebilmesi
b) Çözümün soruna gerçekten fayda sağlaması
c) Çözümün maliyetinin düşük olması

5 Yaşadığınız çevrede karşılaşılan üç toplumsal problem yazınız.

6 Beyin fırtınası nedir? Bir cümleyle açıklayınız.

7 Aşağıdakilerden hangisi araştırılabilir bir **problem cümlesi** olmaya en uygundur?
A) "Her şey çok kötü."
B) "Okulumuzda kantinde neden bu kadar çok ambalaj atığı oluşuyor?"
C) "Dünyadaki bütün sorunları çözmek istiyoruz."
D) "Çöp."

8 Boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.
(anket – gözlem – verimlilik – güvenilirlik)
a) Öğrencilere aynı soruların yazılı olarak sorulmasına ..... denir.
b) Bahçedeki çöpleri bir hafta boyunca izleyip not almak ..... yöntemidir.
c) Az kaynakla çok sonuç almaya ..... denir.
d) Çözümün doğru ve güvenli sonuç vermesi ..... ölçütüdür.

9 Bilimsel sorgulama adımlarını doğru sıraya koyunuz.
I. Veri toplama
II. Problemi fark etme
III. Çözüm önerileri geliştirme
IV. Araştırma sorusu oluşturma
V. Verileri düzenleme ve yorumlama

10 Bir problemi çözmeden önce veri toplamak neden gereklidir?

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Grafikte bir okulda yapılan anketin sonuçları verilmiştir (temsilî). Ankete kaç öğrenci katılmıştır? En çok belirtilen sorun hangisidir?

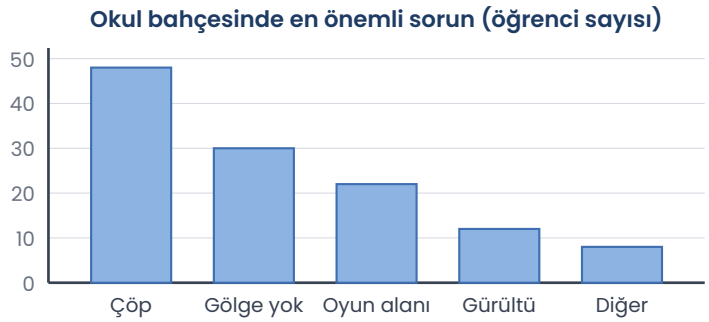

12 11. sorudaki ankete göre "Çöp" sorununu belirten öğrenciler, "Gürültü" sorununu belirtenlerin kaç katıdır? Okul yönetimi hangi soruna öncelik vermelidir?

13 Aşağıdaki kartlarda üç öğrencinin önerileri verilmiştir. Hangi öğrencinin önerisi **sürdürülebilirlik** ölçütüne en uygundur? Açıklayınız.

Can	Duru	Ege
Bir günlüğüne bütün okulca bahçeyi temizleyelim.	Her sınıftan dönüşümlü görevliler seçelim, her ay atık miktarını ölçüp panoya asalım.	Bahçede çöp atan olursa hemen okul müdürüne şikâyet edelim.

14 Bir mahallede sokak lambalarının çoğunun yanmadığı fark edilmiştir. Bu problemi araştırmak için bir araştırma sorusu ve iki veri toplama yolu yazınız.

15 Bir öğrenci grubu kantindeki plastik atık sorunu için "ambalajlı ürünlerin satışını tamamen yasaklamayı" önermiştir. Arkadaşları, kantin işletmecisi ürün satamayacağı ve öğrenciler ihtiyaçlarını karşılayamayacağı için bu yasağın kısa süre sonra uygulanamaz hâle geleceğini söylemiştir. Arkadaşları öneriyi hangi ölçüte göre değerlendirmiştir?

A) Verimlilik B) Ekonomiklik C) Güvenilirlik D) Sürdürülebilirlik

16 Tabloda üç çözüm önerisinin ölçütlere göre puanları verilmiştir (1: düşük, 3: yüksek). Her önerinin toplam puanını hesaplayınız. Hangi öneri en uygundur?

Öneri	Ekonomiklik	Güvenilirlik	Verimlilik	Yararlılık	Sürdürülebilirlik
Ö1: Her teneffüste nöbetçi öğrenci	3	2	2	2	1
Ö2: Ayrıştırmalı çöp kutuları + bilgilendirme	2	3	3	3	3
Ö3: Bahçeye kamera koymak	1	2	2	2	2

17 16. sorudaki tabloda Ö1 önerisinin en zayıf olduğu ölçüt hangisidir? Bu öneriyi güçlendirmek için ne yapılabilir?

18 Aşağıdakilerden hangisi **beyin fırtınası** kurallarına **uygun değildir**?

A) Fikirleri söylenirken alaya almak
B) Her fikri not almak
C) Herkese söz hakkı vermek
D) Fikirleri sonra birlikte değerlendirmek

19 Anket ve görüşme yöntemleri arasındaki bir farkı yazınız.

20 Araştırma sonuçlarının okul panosunda ya da okul gazetesinde paylaşılmasının faydası nedir?

A) Diğer kişilerin de problemden haberdar olup çözüme katılmasını sağlar.
B) Problemin gizli kalmasını sağlar.
C) Verilerin kaybolmasına yol açar.
D) Araştırmayı gereksiz kılar.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **Hikâye:** Mert, okul servisinin her sabah geç kaldığını fark etti. Arkadaşlarıyla bir hafta boyunca servisin geliş saatlerini not aldılar ve servis şoförüyle konuştular. Gecikmenin, yol üzerindeki bir kavşakta yaşanan yoğunluktan kaynaklandığını anladılar. Güzergâhın değiştirilmesi ve servisin on dakika erken yola çıkması önerilerini okul yönetimine sundular.

Hikâyede bilimsel sorgulama adımlarından hangisi **yer almamaktadır**?

A) Problemi fark etme
B) Önerilerin ölçütlere göre karşılaştırılıp değerlendirilmesi
C) Veri toplama
D) Çözüm önerisi geliştirme

22 21. sorudaki hikâyede Mert ve arkadaşlarının kullandığı iki veri toplama yöntemini yazınız.

23 21. sorudaki iki öneriyi (güzergâh değişikliği, erken yola çıkma) ekonomiklik ve yararlılık ölçütlerine göre değerlendiriniz.

24 16. sorudaki tabloya göre yalnızca **ekonomiklik** ölçütüne bakılsaydı hangi öneri seçilirdi? Bu durum, tek bir ölçüte göre karar vermenin sakıncası hakkında ne söyler?

Öneri	Ekonomiklik	Güvenilirlik	Verimlilik	Yararlılık	Sürdürülebilirlik
Ö1: Her teneffüste nöbetçi öğrenci	3	2	2	2	1
Ö2: Ayrıştırmalı çöp kutuları + bilgilendirme	2	3	3	3	3
Ö3: Bahçeye kamera koymak	1	2	2	2	2

25 Aşağıdaki kartlarda bir mahalledeki su israfı problemine yönelik iki grubun çalışması özetlenmiştir.

Grup 1

Hiç veri toplamadan "Herkes suyu israf ediyor." sonucuna vardı ve afiş astı.

Grup 2

50 haneye anket yaptı, su faturalarını karşılaştırdı; israfın en çok bahçe sulamada olduğunu belirleyip damla sulama önerdi.

Hangi grubun çalışması bilimsel sorgulamaya daha uygundur? İki gerekçe yazınız.

26 Aşağıdaki problem cümlelerinden hangisi **araştırılabilir** olma özelliğini **en az** taşır?

A) "Mahallemizdeki parkta neden az sayıda çocuk oynuyor?"
B) "Okulumuzda öğrenciler teneffüste neden koşuşturuyor?"
C) "İnsanlar neden var?"
D) "Sınıfımızda en çok hangi kitap türü okunuyor?"

27 Okulunuzda akran zorbalığı olduğunu düşünelim. Bu problem için bilimsel sorgulama adımlarına uygun kısa bir araştırma planı yazınız (problem cümlesi, veri toplama yolu, bir çözüm önerisi).

28 Bir araştırmada yalnızca 5 öğrenciyle görüşülüp "Okulun tamamı kantinden memnun değil." sonucuna varılmıştır. Bu sonucun güvenilirliği hakkında ne söylenebilir?

A) Veri toplamaya gerek yoktur.
B) Sonuç kesinlikle doğrudur.
C) Görüşme yöntemi hiçbir zaman kullanılamaz.
D) Örneklem çok küçük olduğu için sonuç okulun tamamına genellenemez.

29 Toplumsal problemlerin çözümüne katılmanın bir vatandaşa ve topluma sağladığı yararları yazınız.

30 Bir belediye, parklardaki kırık oyuncaklarla ilgili şikâyetleri azaltmak için çözüm arıyor. Aşağıdaki önerilerden hangisi **yararlılık** ve **sürdürülebilirlik** ölçütlerini birlikte en iyi karşılar?

A) Yalnızca bir kez boya yapılması
B) Parkların tamamen kapatılması
C) Oyuncakların düzenli bakım takvimine alınması ve vatandaşların arızaları bir uygulamayla bildirebilmesi
D) Şikâyetlerin dikkate alınmaması

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**